

การตรวจสอบสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ

ศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี

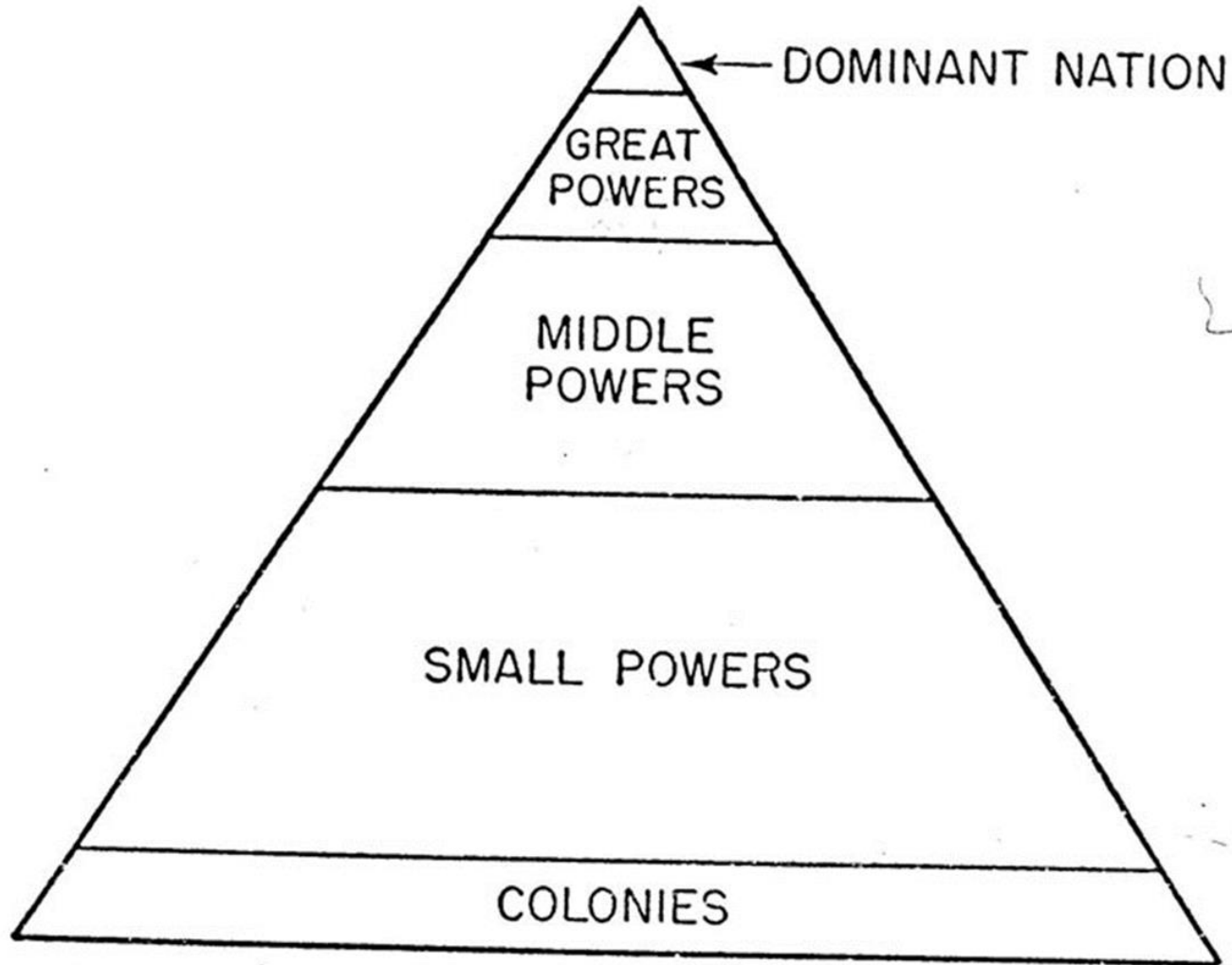
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4 มีนาคม 2564

ระบบโลก 2 ขั้ว

cold war II

unipolar system

rise of China

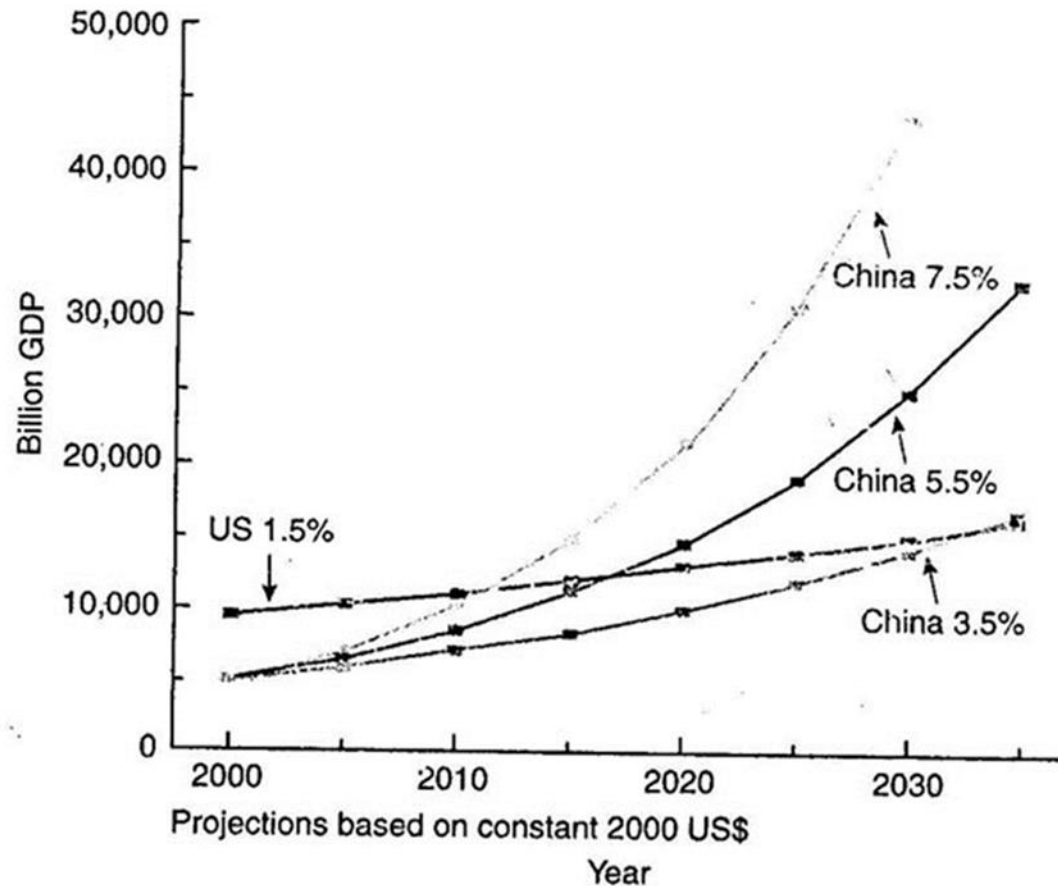

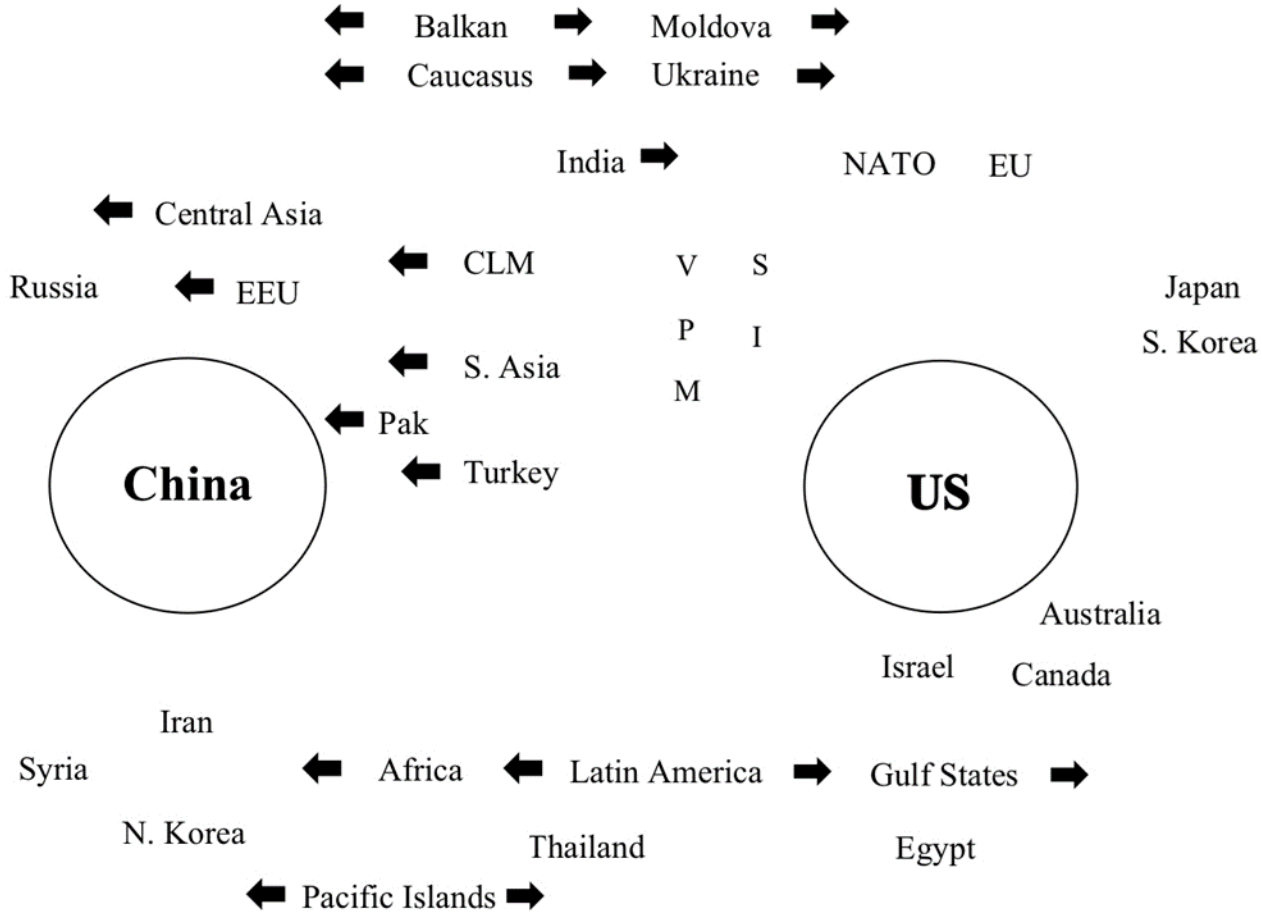
Figure 3.1 China/US GDP projections (1)

Source: World Bank, 2001b.

THE FAR EASTERN ANCHOR 167

new cold war: bipolar world

US grand strategy

ยุทธศาสตร์ที่ 1: ปิดล้อมจีน

- การครองความเป็นเจ้า (hegemony)
- จีนเป็นภัยคุกคาม
- ปิดล้อมจีนเต็มที่

ยุทธศาสตร์ที่ 2

Trump : unilateralism

Biden : multilateralism

- เวทีพหุภาคี
- UN
- อาเซียน
- APEC
- TPP

Trump

- เวทีพหุภาคีทำให้สหรัฐเสียเปรียบ
- ไม่สามารถบงการและไต่บี้ประเทศต่างๆได้
- เอกภาคีนิยม unilateralism
- ไต่บี้ประเทศต่างๆให้ยอมตามสหรัฐ

สงครามเย็นด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์สำหรับ

- ทหารสหรัฐและพันธมิตร ปิดล้อมจีน
- เพิ่มงบประมาณมากที่สุด 750,000 ล้านดอลลาร์
- ขายอาวุธให้พันธมิตร 10,000 ล้านดอลลาร์
- พัฒนาฐานทัพเรือ เพื่อแข่งกับอิทธิพลของจีน

- **ทะเลจีนใต้ : พร้อมเผชิญหน้ากับจีน**
- **ไม่เชิญจีนร่วม RIMPAC**
- **Indo-Pacific Maritime Security Initiative**

- ทวิภาคี
- ไตรภาคี : ซ่อมรบ สหรัฐ ญี่ปุ่น อินเดีย
- จตุภาคี : Quad
- พหุภาคี

ยุทธศาสตร์จีน

- ทะเลจีนใต้
- ยุทธศาสตร์ 2 ช่องทาง
 - เจริญ COC
 - เพิ่มแสนยานุภาพทางทหาร
- ซ่อมรบกับอาเซียน

- ขยายอิทธิพลทางทหารผ่าน BRI
 - ฐานทัพเรือที่ Sihanoukville
 - ฐานทัพเรือที่ Hambantota
 - ท่าเรือ Kyakpyu ที่พม่า
 - ท่าเรือ Gwadar
 - ฐานทัพที่ Djibouti

สรุปสงครามเย็นด้านความมั่นคง

- สหรัฐยังเป็นต่อจีนอย่างมาก
- จุดแข็งของสหรัฐ
- จุดอ่อนของจีน

สงครามเย็นด้านเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์สำหรับ

- ปิดล้อมจีนทางเศรษฐกิจ
- สงครามการค้ากับจีน
- ขันภาษีสินค้านำเข้าจีน 500,000 ล้านดอลลาร์

- สงครามเทคโนโลยี
- สงครามค่าเงิน
- สงครามตลาดหุ้น
- สงครามแร่หายาก
- ตัดขาดจากกันทางเศรษฐกิจ: decouple
- ห่วงโซ่อุปทานโลก: global supply chain

- ยุทธศาสตร์แข่งกับ BRI ของจีน
- ร่วมมือกับออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และพันธมิตร
- พัฒนาโครงการโครงสร้างพื้นฐานแข่งกับจีน

- **BUILD Act**

(Better Utilization of Investment Leading to Development)

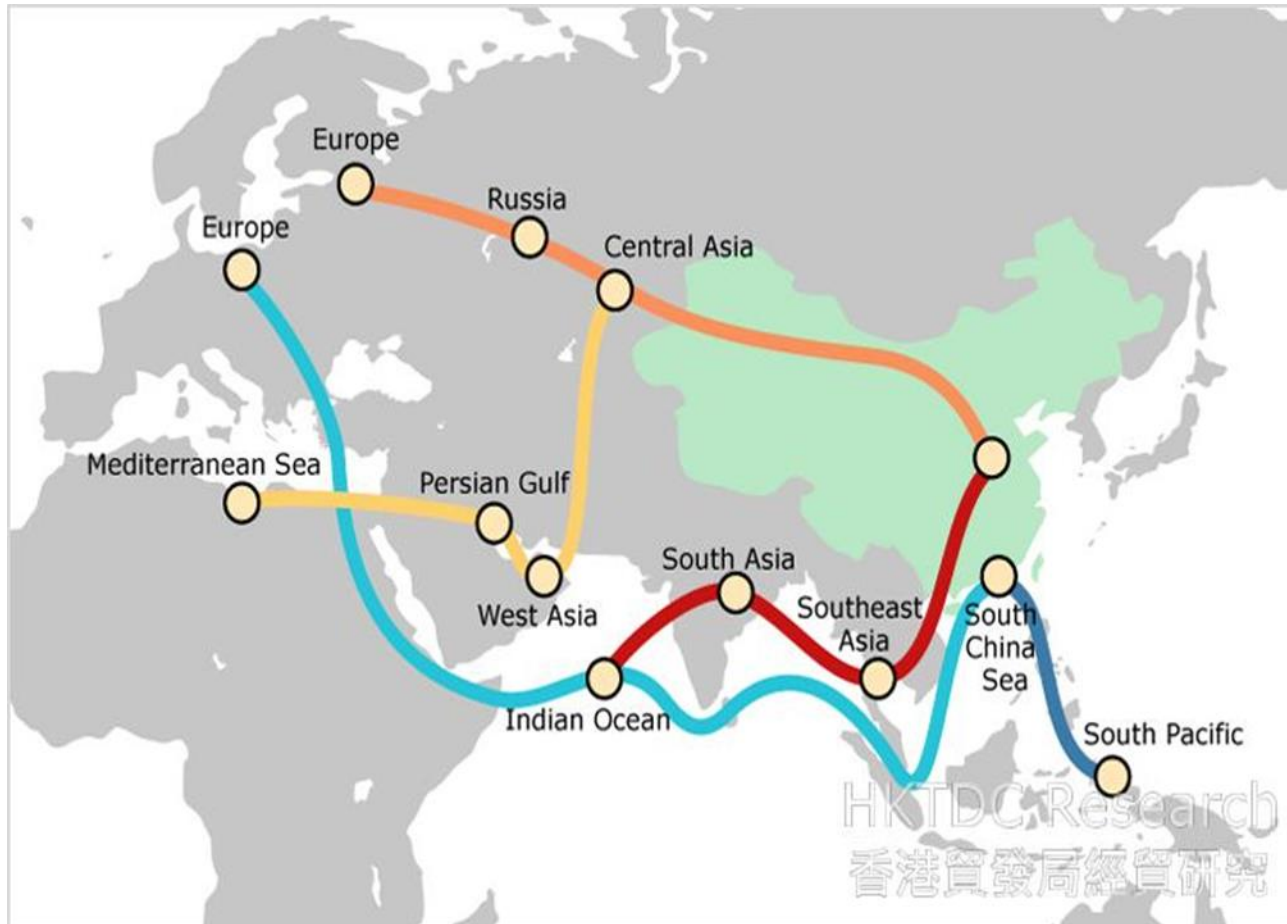
- **International Development Finance Corporation**
- **เงินลงทุน 60,000 ล้านดอลลาร์**

ยุทธศาสตร์จีน

- **Belt and Road Initiative หรือ BRI**
- **1-4 ด้านด้านเหรียญ**
- **จีนจะเป็นกลายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจโลก**
- **ศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค**

Belt and Road Initiative

- **Continental Silk Road**
- **Maritime Silk Road**
- **Digital Silk Road**

- ขยายอิทธิพลครอบงำอาเซียน
- คู่ค้าอันดับหนึ่งของอาเซียน
- ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ
- การลงทุน
- ลาว กัมพูชา พม่า พังพาจีนเป็นอย่างมาก

- **China- Indochina Peninsula Corridor**
- **Continental Silk Road** ครอบงำอาเซียนตอนบน

- **Maritime Silk Road** ครอบงำ
 - อาเซียนตอนล่าง
 - ทะเลจีนใต้
 - มหาสมุทรอินเดีย
- **Lancang-Mekong Cooperation (LMC)**
 - ครอบงำอาเซียนตอนบน

สรุปสงครามเย็นด้านเศรษฐกิจ

- จีนดูเป็นต่อสหรัฐอยู่มาก
- Trump ได้บีบจีนอย่างหนัก
- COVID-19: สหรัฐถดถอยครั้งใหญ่

สงครามเย็นด้านเทคโนโลยี

- **Made in China 2025**
- **Huawei 5G**
- **digital economy**
- **AI**
- **chip**

- ยุทธศาสตร์ Digital Silk Road
 - กรอบกำเระษฐกิจ digital ของอาเซียน
 - Huawei, ZTE, Alibaba, Tencent, Lazada
 - Grab และ Gojek
 - Alipay
 - 5G ของ Huawei

digital cold war

- digital bipolarity
- ประเทศทั่วโลกถูกบีบให้เลือกข้าง
- 5G ของ Huawei
- 5G ของตะวันตก: Nokia, Ericsson
- 5G ของ Samsung
- Pompeo: ต้องเลือกข้าง Huawei กับ สหรัฐ

- พันธมิตรยุโรปแบน Huawei
- พันธมิตรเอเชีย แบน Huawei
- อาเซียน
 - พวกจีน ลาว พม่า กัมพูชา ใช้ Huawei
 - พวกสหรัฐ สิงคโปร์ เวียดนาม ใช้ Ericsson
 - ไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ใช้ Huawei

สรุปสงครามเย็นด้านเทคโนโลยี

- การแข่งขันสูงที่สุดกันมาก
- ระยะเวลา จีนมีแนวโน้มแซงสหรัฐ

สงครามเย็นด้านวัฒนธรรม

- ประชาธิปไตย
 - จุดอ่อนที่สุดของจีน
 - เผด็จการพรรคคอมมิวนิสต์
 - ฮองกง
 - Uighur
 - ไต้หวัน

- ระบบเศรษฐกิจ
- นันทนาการเชิงวัฒนธรรม
- นันทนาการเชิงกีฬา

- การศึกษา
 - สหรัฐ: ศูนย์กลางองค์ความรู้โลก
 - นักศึกษาต่างชาติ 1 ล้านคน
(ครึ่งหนึ่งเป็นนักศึกษาจีน)

- **Trump**

- **สกัดนักศึกษาจีน**

- **ไม่ให้นักศึกษาจีนขโมยองค์ความรู้สหรัฐ**

- **ไม่ให้สถาบันการศึกษาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้จีน**

- **การปะทะกันทางอารยธรรม: clash of civilizations**
 - **กต.สหรัฐ: ศัตรูหมายเลข 1 ไม่ใช่คนผิวขาว**

- **mass culture**
 - **วิถีชีวิตแบบอเมริกัน**
 - **ภาพยนตร์**
 - **เพลง**
 - **อาหาร**
 - **เครื่องคัม**

- **การแต่งกาย**
- **internet**
- **social media**
- **ภาษาอเมริกัน**
- **การทำธุรกิจแบบอเมริกัน**

สรุปสงครามเย็นด้านวัฒนธรรม

- สหรัฐเป็นต่อจีนมาก
- จีนแข่งกับสหรัฐยากมาก
- คนจีนรุ่นใหม่กำลังจะถูก Americanized

Cold War II: ผลกระทบต่อไทย

- ตะวันตกปิดประเทศ ต่อต้านโลกาภิวัตน์
- คุลอำนาจโลกเปลี่ยนไป
- สหรัฐเสื่อมลง
- จีน รัสเซีย บทบาทมากขึ้น
- ไทยต้องปรับยุทธศาสตร์ใหม่

- สถาปัตยกรรมในภูมิภาคเปลี่ยนไป
- สหรัฐบาทบาทลดลง
- จีน อาเซียน บาทบาทมากขึ้น
- ความขัดแย้งสหรัฐ-จีน
- ไทยถูกบีบให้เลือกข้างมากขึ้น

- ยุทธศาสตร์ปิดล้อมจีน

- จีน สหรัฐฯขัดแย้งมากขึ้น

- ไทยวางตัวลำบากมากขึ้น

สงครามการค้ากับจีน

- เศรษฐกิจโลก
- เศรษฐกิจไทย
- การค้าโลก
- ห่วงโซ่อุปทานโลก
- ไทยต้องปรับนโยบายเศรษฐกิจการค้าใหม่

ระเบียบโลกในยุค COVID-19

- ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหยุดหมด
- เศรษฐกิจโลกตกต่ำอย่างหนัก
- ทุกประเทศดำเนินนโยบายปิดประเทศ
- ชาตินิยมทางเศรษฐกิจ

- ยุคสมัยแห่ง “ตัวใครตัวมัน”
- ยุคสมัยแห่ง “การพึ่งพาตนเอง”
- ลดการพึ่งพาต่างชาติ

- การทูตเป็นอัมพาต
- ความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นอัมพาต
- องค์การระหว่างประเทศเป็นอัมพาต
- โลกาวัดนี้ล่มสลาย

- เศรษฐกิจโลกหยุดหมด
 - การค้าโลก
 - การลงทุนโลก
 - การท่องเที่ยวโลก

ผลกระทบ

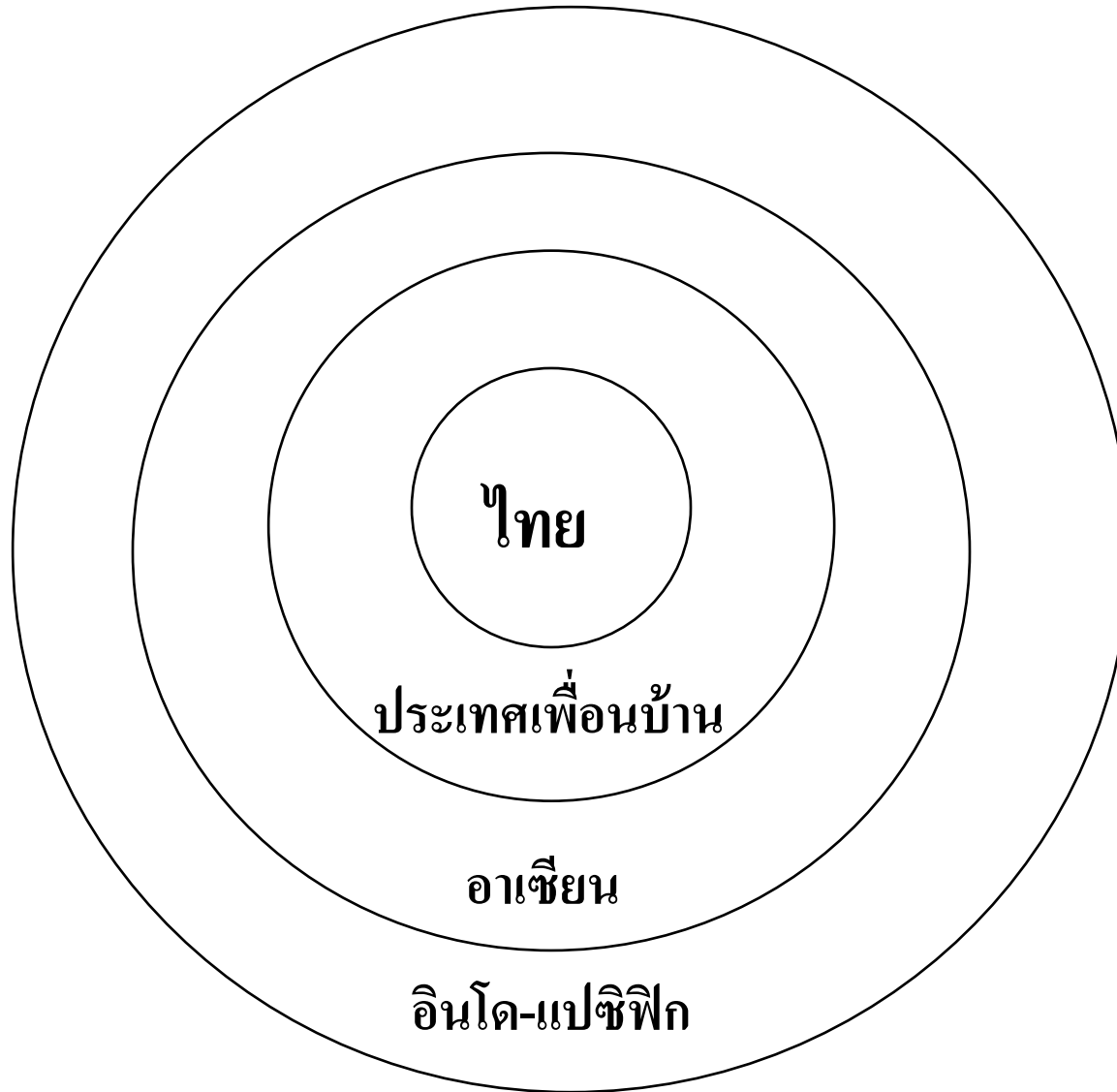
- ระเบียบโลกเปลี่ยนไป
- อำนาจของสหรัฐเสื่อมหนัก
- อำนาจของจีนเพิ่มมากขึ้น
- จุดอำนาจโลกเปลี่ยนไป

- แนวโน้มตะวันตกเสื่อมหนัก
- เอเชียจะผงาดเป็นศูนย์กลางโลก
- ประเทศที่พึ่งพาตัวเองได้ ๒ ได้เปรียบ
- ประเทศที่พึ่งพาต่างชาติ เสียเปรียบ

ยุทธศาสตร์ไทยใน

- ยุคหลัง COVID-19
- ยุค cold war II

strategy 1 : ศูนย์กลางอินโด-แปซิฟิก

- ไทยตั้งอยู่ตรงกลางอาเซียน
- ไทย : สี่แยกอาเซียน
- hub of CLMV
- hub of AEC
- hub of Indo-Pacific

strategy 2 : นโยบายทางสายกลาง

- ไม่มีนโยบายสุดโต่ง
- สร้างดุลยภาพแห่งอำนาจ
- เป็นกลางไม่เลือกข้าง

strategy 3 : ประเภทผู้ประสานงาน

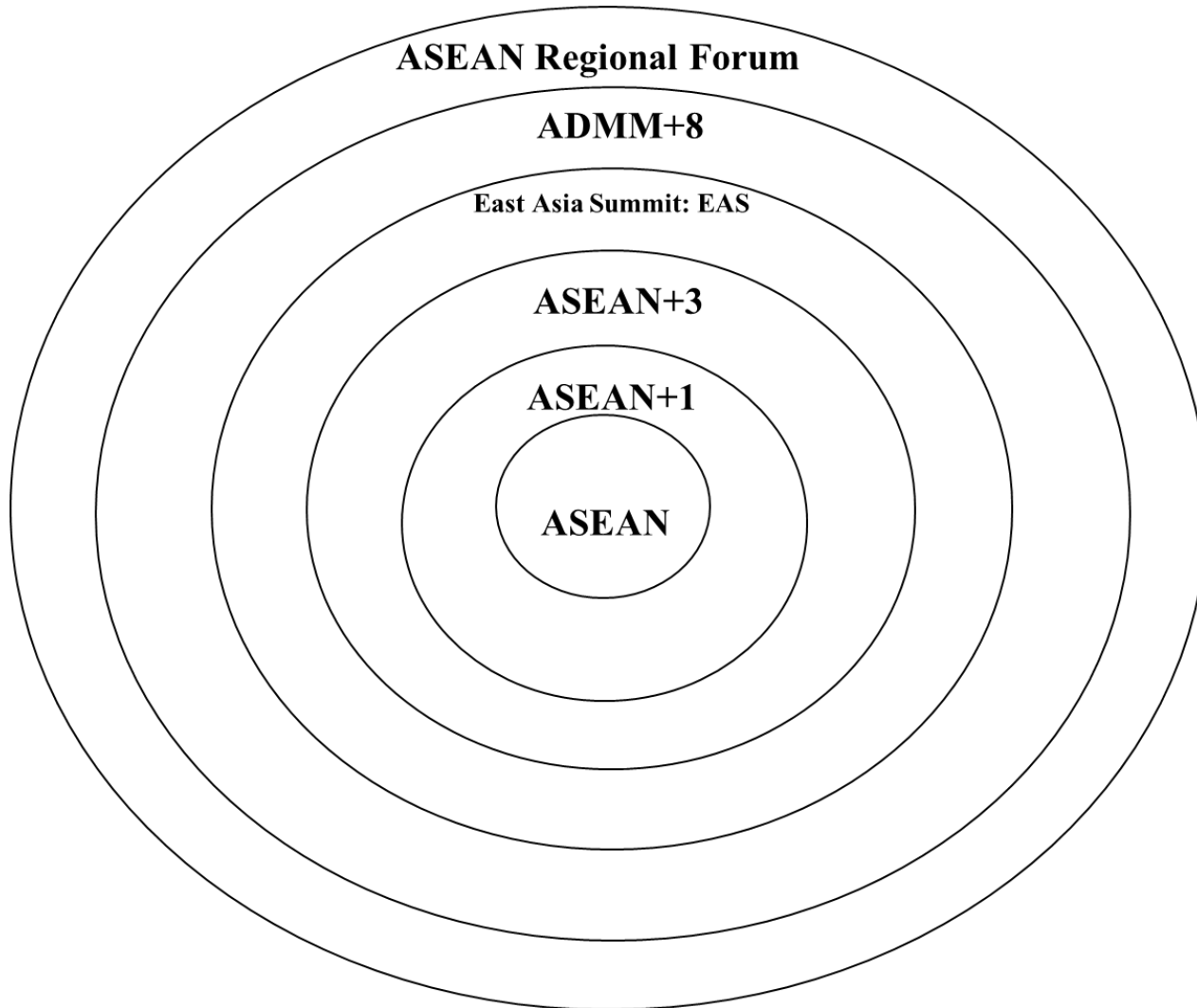
- ไทยเข้าได้กับทุกประเทศ
- ตัวกลางประสานงาน : coordinator
- ตัวกลางประสานความร่วมมือ
- ตัวกลางประสานจัดการความขัดแย้ง

strategy 5 : สร้างกลุ่มประเทศ

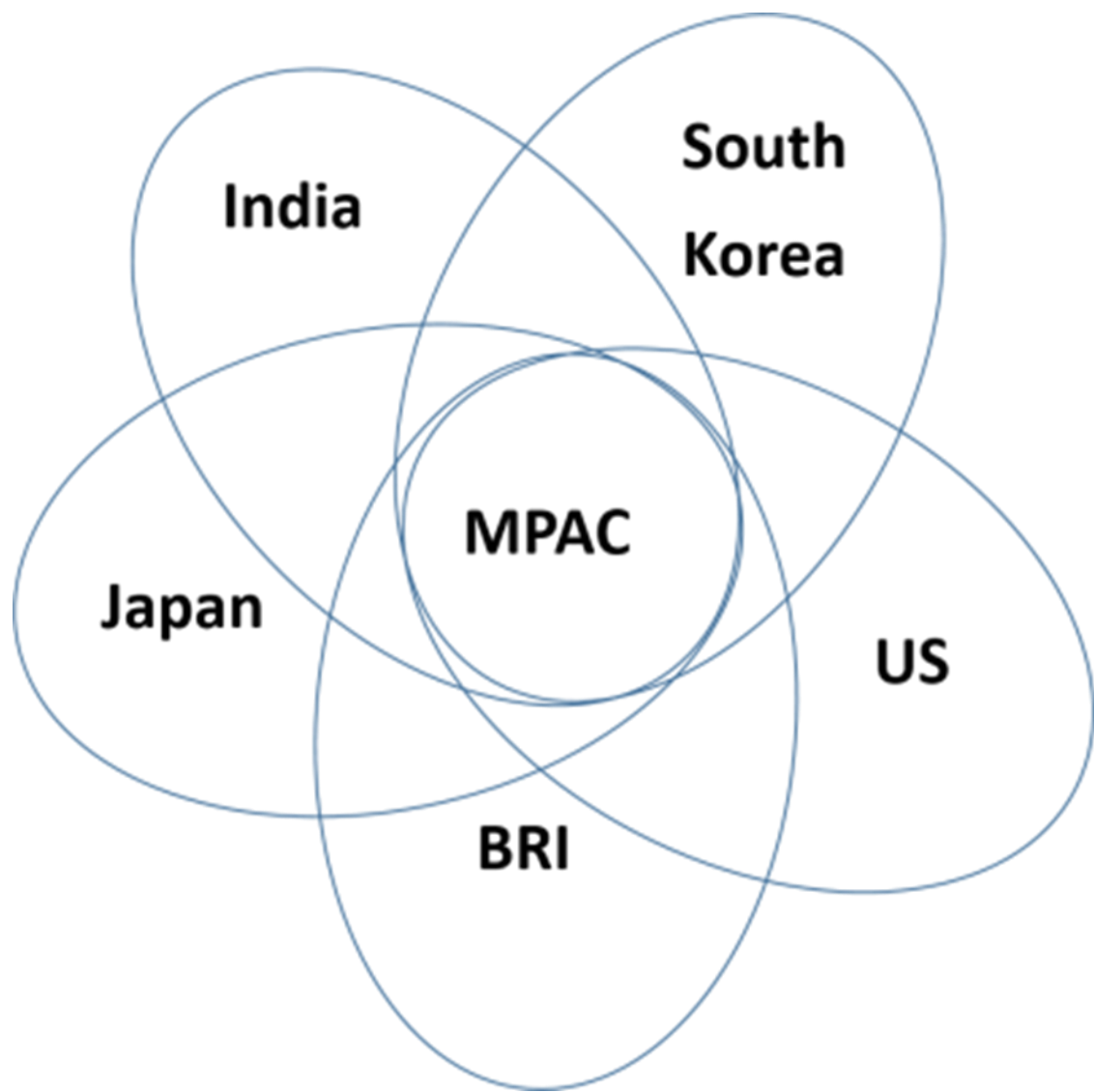
- **bilateral**
- **trilateral**
- **quad**
- **sub-regional**

- **regional**
 - **ASEAN**
 - **East Asia Community**
 - **ACD**
 - **Indo-Pacific**

strategy 6 : ASEAN centrality

- อาเซียนเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค
- อาเซียนต้องมีบทบาทนำ จัดตั้งสถาปัตยกรรมภูมิภาค
- **ASEAN centrality**
- **ตัวกลางประสานความร่วมมือ จัดการความขัดแย้ง (honest broker)**
- **RCEP**
- **ASEAN Outlook on the Indo-Pacific**
- **Indo-Pacific connectivity**

strategy 7 :ยุทธศาสตร์ต่อมหาอำนาจ

- **balancing**
- **engaging**

- สร้างคุณภาพแห่งอำนาจ
- ดึงมหาอำนาจมาถ่วงดุลกัน
- ไม่ให้มหาอำนาจใดมาครอบงำไทย

บัญญัติ 10 ประการ ยุทธศาสตร์ไทยต่อมหาอำนาจ

1. อย่าพึ่งใครมากเกินไป
2. อย่าทะเลาะกับใคร
3. อย่าให้ใครมาครอบงำเรา
4. อย่าไวใจใคร
5. อย่าเลือกข้าง

6. bending with the wind

7. เป็นตัวของตัวเอง

8. เป็นมิตรกับทุกคน

9. เล่นเกมถ่วงดุล balancing/hedging

10. เล่นเกมปฏิสัมพันธ์ engaging